

V.B.A.

VERENIGING BEHOUD AMELANDER
CULTUUR HISTORISCH MEDEGEBRUIK

Opgericht 17 april 2019

KvK nummer 74809105.

Aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat;
Aan het Bestuurlijk Overleg Waddengebied.

Ameland, 22 augustus 2020.

Onderwerp; Ontwerp-agenda voor het Waddengebied 2050.

Geachte mevrouw de minister, Geachte dames en heren,

Onze vereniging is opgericht om het cultuur historisch medegebruik, zoals dat is vastgelegd in de wet Natura 2000, te behouden voor de Amelanders en hun vaste gasten. De reden om tot deze vereniging te komen is dat dit gebruik steeds weer onder druk komt te staan door allerlei nieuwe regelingen en wetgeving. Wij vertegenwoordigen thans 268 leden. Wij hebben kennis genomen van de Agenda voor het Waddengebied 2050 en deze in ons bestuur besproken. In dit document zitten een aantal aspecten, waaronder ook een aantal Cultuur Historische, welke aanleiding geven tot (grote)zorg . Hierbij treft u onze zienswijze aan.

Deze brief is als volgt opgesteld; Met verwijzing naar de bladzijde en de alinea geven wij commentaar en/of aanvullingen of vragen op de inhoud in de kleur [blauw](#) en als laatste maken wij, net zoals in deze agenda, een wandeling over het Wad in het jaar 2050, maar dan gezien vanuit de inwoners van Ameland.

ALGEMENE OPMERKINGEN EN VRAGEN;

In het verleden was de PKB geldend voor de Waddenzee. Nu wordt in deze visie ook de Waddeneilanden en het Noordzeestrand betrokken. Op zich is dat prima, maar wat heeft dit voor gevolgen? Wordt het natuurbeleid op alle Waddeneilanden gelijk en worden de T,B.O's hiertoe straks wettelijk gedwongen?

Wie wordt de nieuwe autoriteit voor het Waddengebied en wat heeft een door de inwoners gekozen gemeenteraad dan nog te vertellen? Zie ook de opmerking bij blz. 95.

Komt de leefbaarheid, het menselijk medegebruik en de vrijheid van de bewoners van de eilanden nog meer onder druk te staan? Is het niet zo dat de waardevolle natuur op de eilanden is gebleven dankzij de bewoners en het, soms oeroude, mede gebruik van deze natuur. (zie ook de opm.blz.39)

2.

ZIENSWIJZE; (in blauw)

Blz. 10, 1^e alinea. Waarom een agenda voor het Waddengebied. Na 10 jaar nieuwe ontwikkelingen die ons voor dilemma's stellen, n.l. klimaatveranderingen, demografische veranderingen, morfologische ontwikkelingen in de Waddenzee en toename van recreatie en toerisme. Demografische veranderingen en morfologische ontwikkelingen zijn niet van de laatste 10 jaar, maar gebeuren al eeuwen en zijn in de Waddenzee versneld door de aanleg van de Afsluitdijk in 1932 en de afsluiting van de Lauwerszee. Wel hebben we de laatste jaren morfologen en daarmee ook morfologische problemen. En de toename van toerisme en recreatie? Is dat niet iets dat elke gemeente zelf moet en kan bepalen?

Blz. 24. 3.1 Hoofdoelen. 3^e alinea. Veerkrachtig doordat robuuste natuur en het landschap van wereldklasse de effecten van klimaatverandering, duurzaam gebruik en nieuwe ontwikkelingen kunnen opvangen. Bij robuuste natuur denk je automatisch ook aan het stikstofbeleid en de daarin gestelde normen. Deze is in Nederland veel hoger dan bijv. in Duitsland en de reden daarvan is volgens "natuurdeskundigen" dat de natuur in Duitsland veel robuuster is dan in Nederland. Wij vragen ons af of de natuur op de Duitse Waddeneilanden robuuster is dan die van ons. En duurzaam gebruik is toch altijd op te vangen.

Bij de doelstellingen op de 4^e alinea staat de natuur en de ontwikkeling hiervan voorop evenals de unieke waarden. De vraag is; Wie bepaalt deze waarden en gaat dit voor de mens die in die natuur wonen en werken?

Blz. 25; Betrekken van inwoners bij de ontwikkelingen van het gebied. Principe 1. Dat is mooi geformuleerd, maar wat is de waarde hiervan. We waren als inwoners ook betrokken bij de inspraak over de verbetering van de vaargeul Ameland-Holwerd middels drukbezochte informatieavonden. Er zouden 2 bochtafsnijdingen komen. De 1^e kwam er inderdaad. Het eindresultaat hebben we (in Coronatijd) kunnen lezen in de krant. De afsnijding van de 2^e bocht komt er niet vanwege natuurwaarden. Een zoethoudertje derhalve. Het antwoord staat overigens al bij principe 2. Dat natuurlijke processen op ongestoorde wijze kunnen plaatsvinden.

Op blz. 28 staat dat gepast medegebruik mogelijk is. Dat spreekt ons aan, maar wat is gepast en wie bepaalt dat?

Blz. 37. Onderste alinea links. De visstand gaat achteruit en verschillende vissoorten die de Waddenzee als kraamkamer gebruiken gaan ook achteruit. Tegelijkertijd komen er soorten bij die van warm water houden. Zeehonden zijn momenteel talrijk en dat zijn toch grote predatoren, maar toch ontbreken nog grote andere kenmerkende predatoren, zoals grote vissen. Het mag toch een bekend feit zijn dat als de predatoren toenemen, de aantallen achteruit gaan. En de zeehondenstand is op dit moment hoog, naar onze mening te hoog. Een zeehond eet minimaal 5 kilo vis per dag en er zijn er duizenden. Inmiddels is er nog een grote predator bijgekomen en dat is de aalscholver. Deze kwam niet voor op Ameland en in de Waddenzee, maar de laatste jaren neemt hun aantal flink toe. Het is bekend dat deze heel veel vis vreten uit de kraamkamer van vele vissoorten, genaamd Waddenzee. (Dit doet denken aan een eenvoudige visserman die zo'n 45 jaar geleden zei; "Ze moeten wat aan die verrekte alscholvers doen. Ze vreten het hele IJsselmeer leeg en wij krijgen de

3.

schuld en zijn straks verplicht uitgevist") Die visserman, met echt verstand van zaken, had een vooruitziende blik.)

Blz. 37 2^e alinea rechts. Het gebrek aan geschikte broed- of rustgebieden. De binnendijkse weilanden op Ameland, in bezit en/of beheerd door de boeren, zijn uitermate geschikt als broedgebied en de weidevogelstand is hier ook goed te noemen. Er is een prima samenwerking tussen boeren en vogelwachters en bijna iedere boer doet mee aan het Agrarisch Natuurbeheer. Zie hiervoor de cijfers en stippenkaart van de Vogelwachten op Ameland. Opmerkelijk is dat de stand afneemt in weidevogelgebieden welke in beheer zijn bij natuurorganisaties. De buitendijkse kwelders zijn ook prima broed- en rustgebieden, bijv. de Feugelpolle bij Hollum. De afgelopen 2 jaar is de vogelstand sterk afgenomen, doordat 3 jaar achtereen de eieren wegspoelden en de jongen verdronken door voorjaarsstormen, meestal rondom de langste dag. Ook de vele ratten spelen hierbij een grote rol. Bestrijding van dit ongedierte wordt ook steeds moeilijker gemaakt door wet- en regelgeving. Deze kwelders hebben enige verhoging nodig tegen het hoge water bij voorjaarsstormen. Dat kan door baggerslib. (zie ook blz. 38)

Laatste alinea. De centrale opgave is het behoud en versterken van een robuuste, dynamische en veerkrachtige natuur, die tegen een stootje kan en klimaatverandering kan opvangen. Maar ook een natuur waar mensen van en in leven, waar medegebruik mogelijk is mits het de natuur en het landschap niet aantast. Wie bepaalt dat en wat is aantasting van de natuur? Hangt dit niet af van welke politieke partij aan de macht is. Wij kennen allemaal het principe van enkele partijen die bijvoorbeeld TEGEN de jacht en alle andere ingrepen in de natuur zijn. Die willen dat de natuur zichzelf reguleert. Een bekend voorbeeld; De Oostvaardersplassen. Nog een bekend voorbeeld is het Waddeneiland en Nationaal Park Schiermonnikoog waar Natuurmonumenten de scepter zwaait. Vroeger een wildrijk eiland met heel veel konijnen welke op alle Waddeneilanden thuis horen. Maar op Schier mag al ruim 20 jaar niet meer gejaagd worden in de duinen met als gevolg; GEEN KONIJNEN MEER. En als gevolg hiervan ook geen konijnenholen, broedplaatsen voor o.a. bergeend, holenduif en tapuit. De laatste is genoemd als doelstelling in Natura 2000 en is op Ameland een talrijke broedvogel. Ook de konijnenstand is hier heel goed dankzij de al eeuwenoude jacht. (Ook een historisch medegebruik). Door een goed jachtbeheer voorkom je dat er inteelt ontstaat en dat de stand tegen een stootje kan als er weer eens een konijnenziekte zoals myxomatose uitbreekt.

Blz. 38; Strategieën; het meegroeiend vermogen van de wadplaten en kwelders behouden en zo nodig vergroten. Dat kan alleen door menselijk handelen, bijv. Door aanleg van wilgenmatten om het slib binnen te houden of het verhogen door baggerslib en -zand. Bijv. vaargeul uitbaggeren en de bagger storten op de kwelders. Zo voorkom je ook dat het slib weer terugstroomt in de vaargeulen. (wist u overigens dat in Harlingen, als de haven wordt uitgebaggerd, de oude vissers- en zeelui – die door hun ervaring verstand hebben van stromingen - op het bankje bij de haven een weddenschap afsluiten wat eerder terug is in de haven. Het slib of de baggerschuit.)

Onder punt 4. Slimmer omgaan met baggeren door minder te baggeren en de gevolgen hier van te verminderen. Zie bovenstaande.

Blz. 39; punt 6; Behoud van kleinschalig medegebruik voor bewoners van het gebied. Dit medegebruik is vastgelegd in de wet Natura 2000. Maar dit medegebruik staat elke keer onder druk

4.

of wordt weer verboden. Konden we enkele jaren geleden nog een hoekwant (lijntje met 50 tot 100 haakjes) zetten in de Waddenzee (met vergunning van LNV) dat is nu verboden in verband met het Aalbeheersplan. Alhoewel het nagenoeg nooit voorkwam dat hieraan een paling werd gevangen, werd het toch verboden omdat de mogelijkheid aanwezig was. In het Duitse Waddengebied is het overigens nog wel toegestaan om palingen te vangen als men een visvergunning (recreatief) heeft. Kunt u dit verschil ook uitleggen? Afgelopen jaar is het aloude vissen met een netje (staand want van hooguit 50 meter lang en 60 centimeter hoog) verboden omdat de zeebaarsstand achteruit ging. Na een brief van de gemeenten op de Waddeneilanden werd het zetten van het net wel toegestaan, maar mocht er geen zeebaars mee worden gevangen en gevangen zeebaars moest terug gezet worden. Vissen met een hengel op zeebaars mag wel en die mogen ook 2 stuks per vistrup meenemen. Dus plm. 400 vergunninghouders op de eilanden mogen geen zeebaars meenemen, maar 650.000 hengelaars wel. (lobby Hengelsportvereniging) Een stukje rechtsongelijkheid en weer een poging om een historisch medegebruik te verbieden. Een voorbeeld waar wij niet aan moeten denken is (weer) Schiermonnikoog, waar alle medegebruik uit de natuur verboden is door Natuurmonumenten. (bijv. bramen en cranberry plukken) .

Rechts op blz. 39 vaart in 2050 de nieuwste veerboot van de fa. Wagenborg van Holwerd naar Ameland???

Blz. 43; Duurzame bereikbaarheid. Dit gehele hoofdstuk is een duidelijke visie om het baggeren door morfologische veranderingen in de Waddenzee te verminderen en zelfs in 2050 geheel te verbieden. Goede en betrouwbare bereikbaarheid is een basisvoorziening en deze op de lange termijn garanderen is onmogelijk en tegenstrijdig met de opgave de baggerinspanningen te verminderen en de impact op natuur en milieu zo gering mogelijk te laten zijn . De vraag is of baggeren een negatieve invloed heeft op de natuur. Als al het slib blijft liggen kon het wel eens een averechts en negatief effect hebben op de visstand in de Waddenzee .

Blz. 44. 1^e alinea ; Het antwoord is duidelijk; VAREN OP TIJ. (alleen bij hoog water).

Blz. 45; In de periodieke herziening van het Nationaal Waterprogramma en het Beheerplan Natura 2000. Hier worden de resultaten van de lange termijn verkenning omgezet in wetgeving. De wet Natura 2000 wordt volgens onze informatie in 2022 geëvalueerd. Wij willen graag een vinger aan de pols houden en op de hoogte worden gesteld van deze wetgeving. Het Wad wordt ondieper en de Wadplaten groter. Dus meer baggeren en het baggerzand gebruiken voor verhogen of vergroten van de kwelders. Ten behoeve van de vogels.

Visserij;

Blz. 62; Ook is er van oudsher sprake van recreatieve visserij, bijvoorbeeld met staand want en het handmatig rapen van schelpdieren voor eigen gebruik;

Dit willen we graag zo houden en we zullen er ook alles aan doen om dit te behouden. Overigens is de term Staand want niet juist. Een staand want is een soms honderden meters lang en 1.5 meter

5.

hoog net met drijvers en verankerd in de zeebodem. Op dit eiland wordt gevestigd met een netje van maximaal 50 meter lang en 60 centimeter hoog. Het wordt bij laag water gezet en na de vloed gecontroleerd op gevangen vis. Wij zouden graag zien dat de term staand want in deze agenda wordt vervangen door vissen met een netje. Deze vorm van vissen heeft geen enkele negatieve invloed op de stand, temeer daar het maar een beperkt aantal dagen per jaar wordt uitgeoefend

Blz. 63; Onder 1; De effecten van bodemberoering en de bijvangst tot een minimum beperken. Rechterstukje staat duidelijk de visvergunningen uit de markt nemen om de impact van de visserij te halveren. Geld dit ook voor het pieren steken op het Wad. ? Het is nu de gewoonte dat een eilander zelf zijn pieren steekt om met een hengel te gaan vissen. Ook dit wordt al eeuwen gedaan en heeft tot nu toe geen enkele negatieve invloed gehad

Blz. 63. De visserij spant zich ook in om afval in zee te verminderen.

Dat is een prima initiatief van de vissers. Net zo belangrijk is het afval op de stranden op te ruimen zodat het niet in de natuur terecht komt. De gemeente Ameland, maar ook de leden van de Juttersvereniging Ameland en vele andere vrijwilligers zetten zich in om het strand schoon te houden. Kijk maar eens hoe snel het strand schoon was na de ramp met de MSC. Zoë. Het gevolg van de inzet van deze vrijwilligers is dat Ameland het schoonste strand van Nederland heeft. Maar ook de rommel van het strand dat in de natuur terecht komt wordt opgeruimd. Zo maken de leden van de Wild Beheer Eenheid en de Jagersvereniging Ameland elk jaar een stuk natuurgebied vrij van rommel dat is achtergelaten door toeristen of van het strand is afgewaaid de natuur in. Dit gebeurt in overleg met en op aanwijzing van de terreinbeheerder Staatsbosbeheer, Fryske Gea of gemeente.

Onder punt 5; Bodemberoerende visserij op de droogvallende wadplaten verbieden.

Wat voor gevolgen heeft dit voor de recreatieve visserij?

Onder punt 7; Inzet is vermindering van de visserij-impact en ruimte voor natuurherstel. En als laatste per soort vaststellen hoeveel de beroepsmatige en recreatieve visserij kan oogsten. Momenteel is het vissen met een hoekwant en fuiken verboden i.v.m. het aalbeheersplan en mogen de eilanders die alleen recreatief vissen met een staand want (netje) geen zeebaars vangen, terwijl een hengelaar per keer wel 2 zeebaarsen mag vangen en meenemen. Dit is een vorm van pure rechtsongelijkheid dankzij een sterke lobby van de Landelijke Hengelsportvereniging met 650.000 leden)) Elke keer wordt geprobeerd om het recreatief vissen, m.u.v. een hengel, te verbieden. Deze agenda scheidt ook weer mogelijkheden om tot een verbod te komen en dat willen wij te allen tijde voorkomen.

Blz. 68 is een belangrijk hoofdstuk; Onder zand- en schelpenwinning en slobonttrekking;

In het kort komt het hierop neer dat het toegestane volume met 100.000 m³ per jaar wordt verminderd van max. 500.000 m³ tot NUL. Dit geldt niet voor HOOFDVAARGEULEN. De vaargeul Ameland-Holwerd is GEEN hoofdvaargeul. Alhoewel dit niets te maken heeft met historisch medegebruik maken wij ons grote zorgen over dit item. Wij willen als Amelanders wel dat er een goede verbinding blijft bestaan met het vaste land en dat Ameland een eiland blijft met al zijn unieke

6.

waarden. Er zijn momenteel wel afspraken met Rijkswaterstaat over het op diepte en breedte houden van de vaargeul Holwerd-Ameland maar die kunnen zo van tafel worden geveegd als dit werkelijkheid en wet wordt. Wij gaan er van uit dat getracht zal worden deze vaargeul als een Hoofdvaargeul aan te wijzen, zodat ook in de toekomst gebaggerd kan worden. Zo niet, dan vaart de veerboot straks alleen met vloed en dat is 1 en soms 2 keer per dag als het 's morgens en 's avonds vloed is. Denk eens in wat dat betekent voor o.a. mensen die aan de wal wonen en op het eiland werken, ziekenhuis bezoek, bevoorrading winkels. Alles moet per boot worden aangevoerd via deze vaargeul. Onze vorige burgemeester zei het treffend; "De vaargeul is te beschouwen als een openbare weg van Holwerd naar Ameland en moet als zodanig worden onderhouden. Alles buiten deze vaargeul kunt u natuur noemen".

Onder punt 1 Strategieën; Vanaf 2022 worden, met uitzondering van baggerzand uit de hoofdvaargeulen geen zandonttrekkingen meer toegestaan. Het vrijkomende baggerzand uit de hoofdvaargeulen wordt verspreid binnen het systeem, zodat dit volledig ten goede komt aan de zandhonger van de Waddenzee. En dus slibben de vaargeulen vanzelf dicht en worden de wadplaten hoger. Misschien is het wad in 2100 wel één grote zandplaat is dit het beleid wordt.

Blz. 93. Wie wordt de nieuwe beheersautoriteit? Wordt het een Internationale organisatie met dezelfde regels in Nederland, Duitsland en Denemarken? Wordt dat een natuurorganisatie bijv. Natuurmonumenten, dan kunnen we onze borst nat maken. (zie Schiermonnikoog) Wordt het een ministerie? En wat hebben de inwoners en een gemeenteraad dan nog te vertellen. Een bekende, inmiddels overleden. Amelander zei bij een bijeenkomst van de Waddenvereniging in de jaren 60. "Houd U de stad en laat ONS het Wad." En zo denken wij er nog steeds over. Het is ons Wad en onze Natuur.

Korte samenvatting;

1. Als de vaargeul Ameland-Holwerd niet wordt aangewezen als Hoofdvaargeul dan wordt vanaf 2022 het baggeren in de vaargeulen verminderd en blijft er in de toekomst maar 1 mogelijkheid over en dat is; VAREN OP TIJ of te wel alleen bij hoog water. De gevolgen hiervan laten zich raden voor de economie en de inwoners van Ameland.
2. Moet alles ondergeschikt worden gemaakt aan de natuur? Vroeger was het Wad van ons en bepaalden de eilanders zelf wat we deden. Ze leefden van en in de natuur en dat had tot gevolg dat onze natuur nu uniek wordt genoemd. Dat is te danken aan de inwoners met hun historische gebruiken en medegebruiken. Ze wisten wat ze deden en wat goed was voor onze natuur. Moet nu straks in Den Haag vanachter een bureau, na uitgebreid "wetenschappelijk" en duur onderzoek worden bepaald hoe wij moeten leven en omgaan met onze natuur? De inwoners en dus ervaringsdeskundigen moeten in deze agenda een forse stem hebben. Er moet naar hen worden geluisterd en namens hen worden gehandeld. Het Wad is nu een speeltje van diverse organisaties en partijen en iedereen wil op zijn of haar manier iets in de melk te brokkelen hebben. Dat mag niet ten koste gaan van de leefbaarheid en gewoontes van de inwoners van dit unieke gebied.

7.

3. [Wij hebben als vereniging geen mening over gas- en zoutwinning etc. in het Waddengebied. Dat laten wij aan andere organisaties over die daar iets van vinden.](#)

Tot slot;

Een" wandeling "in 2050.

Mei 2050. Een Amelander zit bovenop de dijk nabij de Ballumerbocht. Uitkijkend over het Wad ziet hij in de verte een jongeman bezig met het uitzetten van een hoekwant. Er wordt weer behoorlijk veel vis gevangen nadat in 2025 werd besloten het aalscholver-stand in te dammen en te beheren en te stoppen met het opvangen van zieke en zwakke zeehondjes. Dankzij het internationale overleg met Duitsland en Denemarken. Er mag ook weer in Nederland op recreatief gebied paling worden gevangen, als zal dat met dit vistuig niet gauw gebeuren. Vlakbij is een andere jongen aan het pieren steken. Die zaten er altijd al in overvloed in tegenstelling wat sommige biologen beweerden. Gelukkig luisterde men steeds meer naar de oorspronkelijke en ervaren inwoners. Kijkend over de landerijen ziet hij een groot aantal rotganzen die zich tegoed doen aan het kruidenrijke gras. Aan het eind van deze maand vertrekken ze weer naar hun broedgebied, soms duizenden kilometers ver weg. Gelukkig is het aantal grauwe ganzen en brandganzen sterk verminderd omdat ze een gevaar vormden voor deze rotganzen en voor de weidevogelstand en mogen ze de hele winter bejaagd worden i.p.v. tot 1 november zoals in 2020. Tussen al die grazende ganzen zitten de weidevogels te broeden of lopen er al jongen. De stand van de Kievit, grutto, tureluur en scholekster is de laatste jaren gestadig omhoog gegaan. Dit dankzij de prima samenwerking tussen boeren en vogelwachters en een goed werkend Agrarisch Natuurbeheer. Maar ook dankzij het feit dat de predatoren in aantal zijn afgenomen door goed beheer. De grootste predator, de zilvermeeuw, het meest. Waren 50 jaar geleden de meeuwen beschermd en werden hun kolonies bewaakt, nu gaan, zoals 150 jaar geleden, de kinderen van de BWS in mei 2 dagen naar de meeuwenkolonies om de eieren te rapen (heerlijke cake) of te prikken. En dat is terug te zien aan de aantallen. Op dat moment vliegt er een blauwe kiekendief over de dijk richting weilanden. Een wolk van allerlei weide vogels schiet omhoog en verjaagt de kiekendief uit hun broedgebied. Hij gaat naar de duinen, waar hij probeert een jong konijntje te verschalken voor zijn eigen kroost. Er zitten er genoeg dankzij een goed jachtbeheer. Zelfs de blauwe kiekendief is terug van weggeweest. Op Schiermonnikoog wordt weer voorzichtig gejaagd. Weer uitkijkend over het Wad ziet hij in de verte een garnalenvissersboot. Achter de boot tal van kokmeeuwen die iets te eten verschalken voor hun talrijke jongen op de verhoogde en versterkte Feugelpolle. Ook de grote aantallen visdiefjes en sterns zijn weer terug nadat er in de jaren 2022- 2025 maatregelen zijn genomen. Kijkend in de richting Holwerd ziet hij de veerboot van de fa. Wagenborg op tijd naar Ameland komen. Hij vaart nu recht op de pier af in plaats van een grote bocht te moeten nemen. Gelukkig is de vaargeul aangewezen als Hoofdvaargeul, al stuitte dat op veel verzet van sommige natuurorganisaties en bijbehorende politieke partijen. Verder is het Wad nog net zo als de voorgaande eeuwen. Dynamisch, prachtige luchten, roepende vogels, rust en weidsheid. Ook de eilanden zijn zoals ze waren in het begin van deze eeuw met mooie dorpen welke in de zomermaanden druk worden bezocht door toeristen. Je zult er maar wonen.

8.

Het bestuur van de VBA hoopt met dit schrijven u te overtuigen van de belangrijkheid van het behoud van het cultuur historisch medegebruik, maar zeker ook voor de bereikbaarheid van Ameland in de toekomst.

Namens het bestuur,

Martin Oud (voorzitter)

Cor Dokter (secretaris)